

**Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa
im. Papieża Jana Pawła II
w Białej Podlaskiej**

ROZWÓJ TRANSGRANICZNEJ WSPÓŁPRACY GOSPODARCZEJ W REGIONIE BIAŁA PODLASKA – BRZEŚĆ

Tom I

**Pod redakcją
Mieczysława Adamowicza
i Agnieszki Siedleckiej**

neighbourhood
PROGRAMME
PL-BY-UA

**Projekt współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR)
w ramach Programu Sąsiedztwa Polska - Białoruś - Ukraina Interreg III A/TACIS CBC 2004 - 2006
oraz budżetu państwa**

Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa
im. Papieża Jana Pawła II
w Białej Podlaskiej

**ROZWÓJ TRANSGRANICZNEJ
WSPÓŁPRACY GOSPODARCZEJ
W REGIONIE BIAŁA PODLASKA – BRZEŚĆ**

Tom I

**Pod redakcją
Mieczysława Adamowicza
i Agnieszki Siedleckiej**

**Wydawnictwo PWSZ w Białej Podlaskiej
Biała Podlaska 2007**

Rada redakcyjna:

Przewodniczący: prof. dr hab. Mieczysław Adamowicz
dr hab. Krystyna Krzyżanowska
dr hab. Izabella Sikorska-Wolak
dr hab. Joanna Szwacka-Salmonowicz
dr Halina Powęska
dr Piotr Witkowski

Recenzenci:

prof. dr hab. Bogdan Piasecki
dr Ewelina Dresler
dr Danuta Nałęcka
dr Agnieszka Siedlecka
dr Piotr Witkowski

Komitet redakcyjny:

prof. dr hab. Mieczysław Adamowicz
dr Agnieszka Siedlecka
mgr Patrycja Hołownia
mgr Joanna Żurakowska-Sawa

ISBN 978-83-61044-04-8

PWSZ im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej
Instytut Ekonomii i Zarządzania
ul. Sidorska 95/97, 21-500 Biała Podlaska
tel. (083) 344 99 05, fax (083) 342 65 31
e-mail: pwsz@pwsz.bialapodlaska.pl

Druk:

Usługowy Zakład Poligraficzny „InterGraf” s.c.
Międzyrzec Podlaski, ul. Warszawska 33

SPIS TREŚCI

Mieczysław Adamowicz	
Wstęp	5

CZĘŚĆ I: WYPOWIEDZI I WYSTĄPIENIA

Swietłana Bondaruk	9
Leonid Curpik	10
Sergiej Dyżurko	18
Aleksandra Kunicka	21
Siarhei Pańko, Michał Dobrynin, A. Bobyrew	27
Jerzy Sokół	30
Siarhei Sukhoi	34
Władimir Własiuk	37

Elena Vetrova

Europejska koncepcja rozwoju turystyki zrównoważonej w Polsce i na Białorusi na przykładzie międzynarodowego szlaku ekologicznego „Carski Trakt”	41
--	----

CZĘŚĆ II: REGIONY I SAMORZĄDY LOKALNE JAKO ELEMENTY WSPÓLPRACY TRANSGRANICZNEJ

Mieczysław Adamowicz, Justyna Dzyruk	
Przemysł a dochody ludności obszarów przygranicznych	55

Piotr Witkowski

Transgraniczna współpraca gospodarcza podmiotów gospodarczych i organów samorządowych powiatu białskiego	77
---	----

Joanna Żurakowska-Sawa

Inicjatywy Wspólnoty jako element wspierania polityki regionalnej Unii Europejskiej na przykładzie INTERREG IV C	90
---	----

Paweł Janulewicz Położenie nadgraniczne szansa, czy bariera rozwoju lokalnego na przykładzie wybranych gmin województwa lubelskiego	96
Jarosław Żbikowski, Marek Kuźmicki, Agnieszka Kozak Rola samorządu lokalnego w rozwoju turystyki na terenach gmin Jeleniewo i Rutka Tartak	106
Magdalena Zwolińska-Ligaj Rola samorządu gminy w rozwoju lokalnej przedsiębiorczości - wybrane aspekty teoretyczne oraz praktyczne oparte na przykładzie wiejskich jednostek samorządowych regionu przygranicznego	116
Danuta Guzał-Dec Uwarunkowania atrakcyjności i konkurencyjności gmin wiejskich regionu przygranicznego na przykładzie województwa lubelskiego	126
Jarosław Żbikowski, Agnieszka Kozak, Marek Kuźmicki Transgraniczne aspekty polityki przestrzennej w województwie lubelskim	136

WSTĘP

Według definicji zawartej w Europejskiej Konwencji Ramowej o Współpracy Transgranicznej za współpracę transgraniczną między wspólnotami i władzami terytorialnymi uważa się każde wspólnie podjęte działanie, mające na celu umocnienie i dalszy rozwój kontaktów dwóch lub więcej sąsiadujących państw, jak również przyjęcie uzgodnień koniecznych do realizacji takich zamierzeń.

Obecność Polski w strukturach Unii Europejskiej, a także obowiązujące akty prawne umożliwiają prowadzenie wielopłaszczyznowej współpracy międzynarodowej, której szczególnie ważnym aspektem jest współpraca transgraniczna.

Głównym celem rozwoju współpracy transgranicznej jest łagodzenie skutków występowania granic pomiędzy poszczególnymi państwami. Ten rodzaj współpracy zależy od szeregu różnorodnych czynników – m. in. od sytuacji międzynarodowej, rozwoju stosunków sąsiedzkich, aktywności środowisk lokalnych i regionalnych, a także ożywienia infrastruktury (ze szczególnym uwzględnieniem infrastruktury transportowej).

Współpraca na terenach przygranicznych może dotyczyć gospodarki, rozbudowy infrastruktury, ochrony środowiska, turystyki i działalności kulturowo-edukacyjnej. Szczególnie istotna jest współpraca o charakterze gospodarczym, która może przybrać różnorodne formy. Zalicza się do niej zarówno transakcje, zawierane przez przedsiębiorstwa z zagranicznymi kontrahentami, jak i działalność organizacji wspierających rozwój gospodarczy poszczególnych regionów.

Współpraca transgraniczna realizowana jest głównie przez jednostki samorządowe państw sąsiadujących. Z tej przyczyny obiektem zainteresowania i badań autorów niniejszej publikacji stały się regiony i samorządy funkcjonujące na obszarach przygranicznych.

Publikacja ta jest owocem międzynarodowej konferencji naukowo-metodycznej „Ruch graniczny w kontekście rozszerzania Unii Europejskiej”, która odbyła się w dniach 24–25 maja 2007 roku w Roskoszy k/Białej Podlaskiej. Konferencja ta stanowiła jeden z elementów projektu współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) w ramach Programu Sąsiedztwa Polska – Białoruś – Ukraina Interreg III A/TACIS CBC 2004 – 2006 oraz budżetu państwa.

Praca składa się z dwóch tomów. W tomie pierwszym całej publikacji zostały zamieszczone wypowiedzi i wystąpienia okolicznościowe, które zawierają pokazy ładunek merytoryczny oraz referaty i opracowania naukowe dotyczące regionów oraz roli samorządów w rozwoju współpracy transgranicznej przygotowane w różnych ośrodkach naukowych kraju. W tomie drugim za-

mieszczono opracowania naukowe dotyczące ruchu granicznego, społeczno-ekonomicznych aspektów rozwoju obszarów przygranicznych, różnych aspektów i form współpracy transgranicznej oraz problematyki rozwoju turystyki na obszarach przygranicznych i instrumentów wspierających rozwój tej obiecującej na tych obszarach dziedziny gospodarki.

Zamierzeniem organizatorów konferencji i inicjatorów tego wydawnictwa jest aby problematyka współpracy transgranicznej stała się jednym z wiążących przedmiotów zainteresowania naukowego pracowników Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej i aby uczelnia ta stała się miejscem corocznych prezentacji wyników badań dotyczących problematyki transgranicznej z różnych ośrodków naukowych w kraju.

Prof. dr hab. Mieczysław Adamowicz
dr Agnieszka Siedlecka

**Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa
im. Papieża Jana Pawła II
w Białej Podlaskiej**

ROZWÓJ TRANSGRANICZNEJ WSPÓŁPRACY EDUKACYJNEJ W REGIONIE BIAŁA PODLASKA – BRZEŚĆ

Tom II

**Pod redakcją
Mieczysława Adamowicza
i Agnieszki Siedleckiej**

neighbourhood
PROGRAMME
PL-BY-UA

**Projekt współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR)
w ramach Programu Sąsiedztwa Polska - Białoruś - Ukraina Interreg III A/TACIS CBC 2004 - 2006
oraz budżetu państwa**

**Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa
im. Papieża Jana Pawła II
w Białej Podlaskiej**

**ROZWÓJ TRANSGRANICZNEJ
WSPÓŁPRACY EDUKACYJNEJ
W REGIONIE BIAŁA PODLASKA – BRZEŚĆ**

Tom II

**Pod redakcją
Mieczysława Adamowicza
i Agnieszki Siedleckiej**

**Wydawnictwo PWSZ w Białej Podlaskiej
Biała Podlaska 2007**

Rada redakcyjna:

Przewodniczący: prof. dr hab. Mieczysław Adamowicz
dr hab. Krystyna Krzyżanowska
dr hab. Izabella Sikorska-Wolak
dr hab. Joanna Szwacka-Salmonowicz
dr Halina Powęska
dr Piotr Witkowski

Recenzenci:

prof. dr hab. Bogdan Piasecki
dr Ewelina Dresler
dr Danuta Nałęcka
dr Agnieszka Siedlecka
dr Piotr Witkowski

Komitet redakcyjny:

prof. dr hab. Mieczysław Adamowicz
dr Agnieszka Siedlecka
mgr Patrycja Hołownia
mgr Joanna Żurakowska-Sawa

ISBN 978-83-61044-08-6

PWSZ im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej
Instytut Ekonomii i Zarządzania
ul. Sidorska 95/97, 21-500 Biała Podlaska
tel. (083) 344 99 05, fax (083) 342 65 31
e-mail: pwsz@pwsz.bialapodlaska.pl

Druk:

Usługowy Zakład Poligraficzny „InterGraf” s.c.
Międzyrzec Podlaski, ul. Warszawska 33

SPIS TREŚCI

WSTĘP	6
-------------	---

CZĘŚĆ I: RUCH GRANICZNY

Izabella Sikorska-Wolak, Grzegorz Kuca Zmiany w wielkości ruchu granicznego na granicy polsko-ukraińskiej po akcesji Polski z Unią Europejską	11
Krystyna Gomółka Ruch na granicy polsko-rosyjskiej po wstąpieniu Polski do Unii Europejskiej	20
Jarosław Jańczak Ruch osobowy w polsko-niemieckim mieście podzielonym – zmiany reżimu kontroli granicznych po 1 maja 2004 roku i ich wpływ na przepuszczalność granicy	28
Danuta Tomaszewska Przekraczać granice: mieszkańcy enklaw popegeerowskich województwa warmińsko-mazurskiego w sytuacjach granicznych	38
Tadeusz Kucharuk, Małgorzata Trębicka Swoboda przepływu osób pozytywne i negatywne skutki dla powiatu białskiego	46
Marta Drabczuk Integracja z Schengen wyzwaniem dla polskiej polityki wizowej	51
Patrycja Hołownia Odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny w kontekście importu i eksportu towarów na obszar Rzeczypospolitej Polskiej, w związku z przystąpieniem Polski do Unii Europejskiej	57
Michał Litwiniuk, Wojciech Litwiniuk Organizacja Służby Celnej w świetle proponowanych zmian - utworzenia Krajowej Administracji Skarbowej	66

CZĘŚĆ II: SOCJO-EKONOMICZNE ASPEKTY ROZWOJU OBSZARÓW PRZYGRANICZNYCH

Grzegorz Balawajder

Pogranicze polsko-czeskie. Analiza społeczno-gospodarcza polskiej części . 79

Józef Żuk, Aleksander Zhemoyda

Wpływ euroregionu na rozwój socjalno-ekonomiczny obszarów przygranicznych (przykład Euroregionu Bug i Karpaty) 88

Danuta Guzał-Dec

Efekty zarządzania konkurencyjnością w gminach wiejskich regionu przygranicznego na przykładzie województwa lubelskiego 114

Magdalena Zwolińska-Ligaj

Terytorialny zasięg rynku przedsiębiorstw funkcjonujących na wiejskich obszarach regionu przygranicznego na przykładzie województwa lubelskiego 122

Dorota Tomczyszyn

Wybrane problemy społecznego funkcjonowania osób upośledzonych umysłowo w opiniach studentów pogranicza polsko-białoruskiego 131

Agnieszka Siedlecka

Zarządzanie finansami wiejskich gospodarstw domowych z obszarów przygranicznych Polski wschodniej 137

Michał Dobrynin, Rusłan Połuhin

Białoruska kultura w Polsce: II połowa XX wieku – początek XXI wieku ... 150

CZĘŚĆ III: WSPÓLPRACA TRANSGRANICZNA

Stefan Marek Grochalski

Prawne podstawy współpracy transgranicznej w Polsce 157

Tomasz Studzieniecki, Tomasz Mazurek

Euroregiony jako symbole współpracy transgranicznej w Europie 167

Aleksandra Trzcielińska-Polus

Współpraca transgraniczna na pograniczu polsko-czeskim 176

Ewa Matejko

Handel przygraniczny a współpraca transgraniczna na pograniczu
polsko-białoruskim 185

CZĘŚĆ IV: TURYSTYKA I JEJ ROZWÓJ NA OBSZARACH PRZYGRANICZNYCH

Zbigniew Dziubiński

Watykańska wizja turystyki 197

Jarosław Żbikowski

Wybrane aspekty rozwoju turystyki w na obszarach przygranicznych
Polski wschodniej 207

Anna Nowak

Turystyka w wielofunkcyjnym rozwoju wsi 233

Halina Powęska

Turystyka handlowa na pograniczu polsko-białoruskim 241

Karolina Mazurek

Główne problemy rozwoju ruchu turystycznego białoruskiej części
Euroregionu „Puszcza Białowieska” 249

Jan Zawadka

Analiza przyjazdowego ruchu turystycznego na przykładzie
województwa lubelskiego 257

CZĘŚĆ V: INSTRUMENTY WSPIERAJĄCE ROZWÓJ TURYSTYKI

Eugeniusz Meszeczko, Michał Dobrynin

Wodne szlaki transportowe i ich rola w rozwoju turystyki wewnętrznej
i międzynarodowej 269

Valery Bayura

Rola map w rozwoju turystyki w jednoczącej się Europie 278

Aleksandra Górecka

Wybrane linie lotnicze w opinii podróżujących nimi turystów 284

Karolina Miszczak

Działalność polskich międzynarodowych przewoźników autokarowych
na przykładzie połączeń do Wielkiej Brytanii 291

WSTĘP

Według definicji zawartej w Europejskiej Konwencji Ramowej o Współpracy Transgranicznej za współpracę transgraniczną między wspólnotami i władzami terytorialnymi uważa się każde wspólnie podjęte działanie, mające na celu umocnienie i dalszy rozwój kontaktów dwóch lub więcej sąsiadujących państw, jak również przyjęcie uzgodnień koniecznych do realizacji takich zamierzeń.

Obecność Polski w strukturach Unii Europejskiej, a także obowiązujące akty prawne umożliwiają prowadzenie wielopłaszczyznowej współpracy międzynarodowej, której szczególnie ważnym aspektem jest współpraca transgraniczna.

Głównym celem rozwoju współpracy transgranicznej jest łagodzenie skutków występowania granic pomiędzy poszczególnymi państwami. Ten rodzaj współpracy zależy od szeregu różnorodnych czynników – m. in. od sytuacji międzynarodowej, rozwoju stosunków sąsiedzkich, aktywności środowisk lokalnych i regionalnych, a także ożywienia infrastruktury (ze szczególnym uwzględnieniem infrastruktury transportowej).

Współpraca na terenach przygranicznych może dotyczyć gospodarki, rozbudowy infrastruktury, ochrony środowiska, turystyki i działalności kulturowo-edukacyjnej. Szczególnie istotna jest współpraca o charakterze gospodarczym, która może przybrać różnorodne formy. Zalicza się do niej zarówno transakcje, zawierane przez przedsiębiorstwa z zagranicznymi kontrahentami, jak i działalność organizacji wspierających rozwój gospodarczy poszczególnych regionów.

Współpraca transgraniczna realizowana jest głównie przez jednostki samorządowe państw sąsiadujących. Z tej przyczyny obiektem zainteresowania i badań autorów niniejszej publikacji stały się regiony i samorzady funkcjonujące na obszarach przygranicznych.

Publikacja ta jest owocem międzynarodowej konferencji naukowo-metodycznej „Ruch graniczny w kontekście rozszerzania Unii Europejskiej”, która odbyła się w dniach 24–25 maja 2007 w Roskoszy k/Białej Podlaskiej. Konferencja ta stanowiła jeden z elementów projektu współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) w ramach Programu Sąsiedztwa Polska – Białoruś – Ukraina Interreg III A/TACIS CBC 2004 – 2006 oraz budżetu państwa.

Praca składa się z dwóch tomów. W tomie pierwszym całej publikacji zostały zamieszczone wypowiedzi i wystąpienia okolicznościowe, które zawierają pokaźny ładunek merytoryczny oraz referaty i opracowania naukowe dotyczące regionów oraz roli samorządów w rozwoju współpracy transgranicznej przygotowane w różnych ośrodkach naukowych kraju. W tomie drugim za-

mieszczono opracowania naukowe dotyczące ruchu granicznego, społeczno-ekonomicznych aspektów rozwoju obszarów przygranicznych, różnych aspektów i form współpracy transgranicznej oraz problematyki rozwoju turystyki na obszarach przygranicznych i instrumentów wspierających rozwój tej obiecującej na tych obszarach dziedziny gospodarki.

Zamierzeniem organizatorów konferencji i inicjatorów tego wydawnictwa jest aby problematyka współpracy transgranicznej stała się jednym z wiodących przedmiotów zainteresowania naukowego pracowników Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej i aby uczelnia ta stała się miejscem corocznych prezentacji wyników badań dotyczących problematyki transgranicznej z różnych ośrodków naukowych w kraju.

Prof. dr hab. Mieczysław Adamowicz
dr Agnieszka Siedlecka